

In samenwerking met Heemkundekring Paulus van Daesdonck

Heusdenhoutsestraat ter hoogte van fam. Van den Broek (r.) en fam. Biemans(l.)

Vijftig jaar geleden, op 1 juni 1961, werd het grondgebied van Heusdenhout bij Breda ingelijfd. De zakelijke kant van de annexatie is behandeld in het vorige artikel over de historie van Heusdenhout.

In de jaren 1965-1975 werd de annexatie gevolgd door de bouw van een nieuwe woonwijk voor de zich steeds verder uitbreidende stad Breda. Voor de toenmalige bewoners van Heusdenhout zou dit feit veel ingrijpender blijken dan de annexatie op zich.

Het overwegend agrarische kapeldorp Heusdenhout transformeerde binnen enkele jaren tot een stadswijk. Tuinders en landbouwers moesten plaatsmaken voor burgers, een lot dat velen van hen elders al eerder overkwam. Ook nu nog, Hun landerijen werden en worden bouwterreinen.

De familie Vriens-Bastiaansen van de Heusdenhoutseweg, tegenover de vroegere Ijpelaarstraat, verkocht hun boerderij in 1963 aan de gemeente Breda. Hun boerenbedrijf zetten zij voort aan de Broekstraat in Molenschot. Landbouwer Toon van Hooijdonk uit de Heusdenhoutsestraat vertrok in 1967 naar de Hoge Bremberg in Etten-Leur/Liesbosch. Kees Bartels uit de Kapelstraat moest ook vertrekken en begon in het zelfde jaar een tuinderij aan het

Slikstraatje in Rijsbergen. Pieter Oomen eveneens uit de Kapelstraat stopte als boer en liet een bungalow bouwen op een stukje van zijn oorspronkelijke grond. Jan Oomen en zijn gezin trokken naar Bavel en boerden daar aan de Bolbergseweg verder. Rinus Bartels en zijn vrouw Jo vertrokken in 1969 naar Liesbosch en zetten daar een nieuw bedrijf op. Bij hun vertrek vanuit de Heusdenhoutsestraat – thans Kapelstraat –, vlak bij de kapel, reden de vrachtwagens van de bouwbedrijven al over hun erf.

Van andere bewoners moesten woonhuizen worden onteigend en gesloopt om plaats te maken voor wegen en kruispunten. Of, gewoon weer voor woningen, andere – nieuwe- woningen voor andere – nieuwe- bewoners.

Zoals eerder gemeld werd de bebouwing rond Heusdenhoutseweg en Kapelstraat ‘zoveel mogelijk’ behouden.

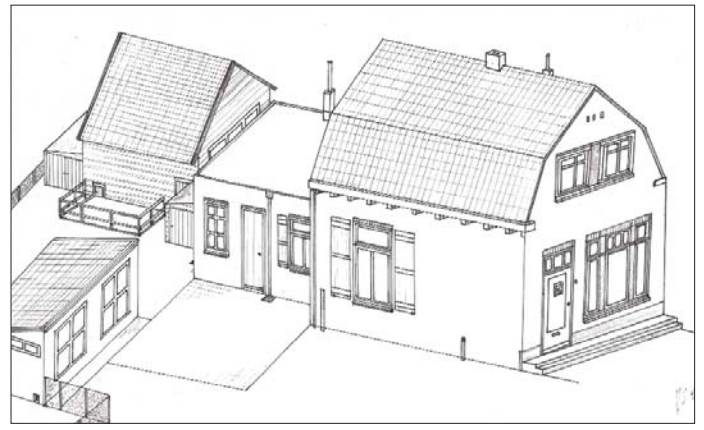
Voor de rest echter werd de locatie zoveel mogelijk ‘schoongeveegd’. Dat hierdoor veel karakteristieke elementen uit het kapeldorp Heusdenhout verdwenen laat zich verstaan. Oudere mensen spreken er nog schande van, dat een aantal mooie boerderijen het veld moest ruimen voor de rechttoe-rechtaanbenadering van de planologen.

De eeuwenoude boerderij van de familie van den Boer stond aan de Heusdenhoutseweg, met het toenmalige huisnummer 22, zie foto. Om een indruk te krijgen van de locatie: de boerderij stond ter hoogte van de huidige huisnummers 87-89 aan de overkant van de Heusdenhoutseweg. In 1907 was de boerderij familiebezit geworden. Daarvoor boerden er de gebroeders Kerremans. De laatste eigenaar was Toon van den Boer (*13-07-1909/+15-02-2002).

Boerderij fam. van den Boer, toen Heusdenhoutse-weg 22

Nieuwjaarsdag 1987 tekende Jan Vervest het ouderlijk huis

Midden jaren zestig van vorige eeuw meldde de gemeente zich als koper. Bij de boerderij behoorde +/- 5 ha. eigen grond, verspreid over diverse locaties in Heusdenhout. Voor de familie van den Boer pakte het redelijk goed uit. Toon was bij de overdracht in 1967 al 58 jaar en geen van zijn kinderen had belangstelling voor het werk op de boerderij. Het perspectief om daar het bedrijf voort te zetten bestond immers niet. Voor zijn grote gezin kochten Toon en zijn vrouw Cornelia Schoenmakers, met wie hij in 1947 was getrouwd, een (burger)pand aan de Oosterhoutseweg. Nog tot zijn 68ste levensjaar werkte Toon met plezier op de Sociale Academie, gevestigd in het gebouw van het voormalige Seminarie IJpelaar. Toon nam het leven zoals het kwam, hij was een tevreden mens.

Op de boerderij woonde en werkte tot 1950 ook Dien, de zus van Toon. Zij was in 1944 getrouwd met Antoon van den Wijngaart van de Teteringsedijk. Hun drie kinderen werden op de boerderij geboren. In 1950 ging het gezin wonen in de Moleneindstraat. De oom van haar

man, aannemer Jan Verhaegen, had daar vóór de tweede wereldoorlog fasegewijs een rij huizen gebouwd. Tot haar grote tevredenheid woont Dien er nog steeds en zij hoopt dit jaar 94 jaar te worden. Op de foto rechts ziet u haar staan naast een -inmiddels- zeer dikke eikenboom. Een bijzondere boom, omdat deze stond naast één van de twee 'dammen' waarlangs men hun boerderij kon bereiken. Naast de Heusdenhoutseweg lag in die jaren immers nog een sloot. De boerderij heeft plaats gemaakt voor het gazon en voor de Heerbaan.

Heel anders verging het de familie van den Broek. Zij woonden met het bedrijf aan de Heusdenhoutsestraat, thans ook Kapelstraat. Omstreeks 1965 kwam ook bij hen de gemeente langs om alles op te kopen. Moeder, die weduwe was, ging in onderhandeling met de gemeente samen met haar oudste zoon Jan. Nee, ze konden er beslist niet blijven wonen. Zelfs de bereidheid hun huis aan te passen en bouwkundig anders te situeren bleek niet voldoende. Er werd onteigend. Jan kocht in de Kapelstraat een per-

ceel en bouwde er een huis voor zijn moeder. Toen na een aantal jaren de bouwstorm voorbij was, bleek er gewoon weer een woonhuis te staan op het perceel dat zij zo stellig moesten afstaan, zie foto's.

Wie -komend vanuit de richting Dorst- op de Tilburgseweg rijdt, kan nu met een ruime bocht en zonder stoplicht de Nieuwe Kadijk opdraaien. Daar ter plekke stond aan de Tilburgseweg op nummer 227 het huis van de familie Vervest, zie foto en tekening. Ook hier kwam de gemeente onderhandelen. En wel op een zeer ongelegen moment. Vader Vervest was kort daarvoor overleden en stond nog 'boven aarde'. Dat was in maart 1966. Het bezoek van de ambtenaren op zo'n moment werd allerm minst gewaardeerd. De oudste kinderen maakten de ambtenaren op niet mis te verstane wijze duidelijk, dat ze er niet welkom waren. Om de weduwe Vervest bij de onderhandelingen met de gemeente bij te staan is toen een werkgever van één van de kinderen ingesprongen.

De familie van der Velden had al eerder, in 1954, voor de stad moeten

Jan (l.) en Wim (r.) Vervest voor hun ouderlijk huis (l.)

Mw. Dien van den Wijngaart-van den Boer ter plekke van de voormalige dam

wijken. Zij moesten toen hun oude boerderij aan de Poolseweg in de buurtschap Molengracht opgeven. Deze stond ter plekke van het huidige parkeerterrein van het Amphia Ziekenhuis. Aan de Heusdenhoutseweg werd een nieuw tuinbouwbedrijf opgericht. Ook bij hen kwam de gemeente met grote interesse voor hun huis en perceel. Zij zouden voor de tweede keer moeten vertrekken. De onderhandelingen met de gemeente verliepen zeer moeizaam. Nee, een plek elders in Heusdenhout voor hun tuinbouwbedrijf was niet beschikbaar. Moeder had bij geruchte gehoord, dat bij een onteigening in een ander stadsdeel na het vertrek van de bewoners het huis alsnog mocht blijven staan. De eerdere bewoners waren er niet terug gekomen, had zij vernomen. Er was iemand gaan wonen die bij de gemeente werkte. Om die reden eiste zij dat hun huis aan de Heusdenhoutseweg gegarandeerd gesloopt zou worden, indien zij het onverhoopt zouden moeten verlaten.

Kapelstraat, vroeger Heusdenhoutsestraat, huidige situatie

Uiteindelijk konden zij er toch blijven wonen, hun akkers raakten zij echter kwijt.

Bij de beslissing om hun bedrijfs-woning te laten staan heeft de voormalige archivaris van de gemeente Breda en van de gemeente Nieuw-Ginneken, Dr. F.A. Brekelmans, een belangrijke rol gespeeld. Bovendien is door zijn inbreng de boerderij landschappelijk verantwoord ingepast door de gracht van Huize Weilust rondom door te trekken. De heer Brekelmans zag ook graag dat het hoge flatgebouw aan de

Draaiboom niet (zo dichtbij) zou worden gerealiseerd. De agrarische woning van de familie van der Velden zou dan ruimtelijk nog beter tot zijn recht zijn gekomen. Dit pleit heeft hij echter jammer genoeg niet gewonnen.

Beslissingen van de overheid beogen het algemeen belang te dienen. Dergelijke beslissingen kunnen voor een bedrijf, een individuele burger of een gezin soms voordelig zijn. Maar vaak echter pakken overheidsbeslissingen voor de betrokkenen (zeer) nadelig uit. Geld kan immers lang niet alles vergoeden. Dat er wat dit betreft nog vele gevoeligheden leven, blijkt uit gesprekken met oudere bewoners van het oorspronkelijke Heusdenhout.

Hebt u nog herinneringen aan de annexatie van 1961 en/of aan de vorming van de nieuwe stadswijk, laat het ons weten.

Bel 076 5810024 of reageer per e-mail naar nieuws@heusdenhout.nl

